

Irodalomtudományi iskolák II.
(Posztstrukturalizmus, hermeneutika, dekonstrukció)
KL-képzés

2007/2008 I. szemeszter

TÉMAKÖRÖK ÉS SZAKIRODALOM

1. A posztstrukturalizmus nyelvfilozófiája és szövegelmélete

Manfred FRANK, *A nyelv uralhatóságának határai*, Literatura, 1991/4., 347-379.

Jacques DERRIDA, *A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diszkurzusában*, Helikon, 1994/1-2. 21-35.

Jonathan CULLER, *Jelentés és iterabilitás*. = J.C., *Dekonstrukció*. Bp., Osiris, 1997. 154-190.

Jurij LOTMAN, *A szöveg három funkciója*. = *Kultúra és intellektus. Jurij Lotman válogatott tanulmányai*. Szerk. SZITÁR Katalin. Bp., Argumentum, 2002. 25-33.

Roland BARTHES, *A műtől a szöveg felé* = R. B., *A szöveg öröme*, Bp., 1996, 67-74.

Roland BARTHES: *S/Z*. Bp., Osiris, 1997. (a koncepció és a fő fogalmak ismerete). vagy:

BARTHES: *Egy Edgar Poe-mese textuális elemzése*. = *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény*. Szerk. BÓKAY-VILCSEK-SZAMOSI-SÁRI. Bp., Osiris, 2002. 137-154.

Michel FOUCAULT, *A diskurzus rendje* = M. F., *A fantasztikus könyvtár*, Bp., 1998, 50-74.

Émile BENVENISTE, *Szubjektivitás a nyelvben* = *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény*. Szerk. BÓKAY-VILCSEK-SZAMOSI-SÁRI. Bp., Osiris, 2002. 59-65.

2. Pszichoanalízis és jelelmélet

Sigmund FREUD, *A költő és a fantáziaműködés; A kísérteties* = *Pszichoanalízis és irodalomtudomány*. Szerk: BÓKAY-ERŐS, 59-64., 65-80.

Jacques LACAN, *A tükör-stádium mint az én funkciójának kialakítója...* = *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. Szöveggyűjtemény*. Szerk: BÓKAY-VILCSEK-SZAMOSI-SÁRI. Bp., Osiris, 2002. 65-70.

3. A szerzőség kritikája

Michel FOUCAULT, *Mi a szerző* = M. F., *Nyelv a végtelenhez*, Debrecen, 1999, 119-146.

Roland BARTHES, *A szerző halála* = R. B., *A szöveg öröme*, Bp., 1996, 50-55.

Eric Donald HIRSCH, *A szerző védelmében* = *A hermeneutika elmélete*, szerk. FABINY Tibor, Szeged, 1998., 67-85.

Mihail BAHTYIN, *A szerző és a hős*, Holmi, 1996/1., 100-110.

4. Az intertextualitás elméletei

Julia KRISTEVA, *Bahtyin: A szó, a párbeszéd és a regény*, Helikon, 1968/1.

Gérard GENETTE, *Transztextualitás*, Helikon, 1996/1-2., 82-90.

Michael RIFFATERRE, *Az intertextus nyoma*, Helikon, 1996/1-2., 67-81.

Viktor ŽMEGAČ, *Az intertextualitás válfajai*, Literatura, 1991/3.

Jurij LOTMAN, *Szöveg a szövegben* = *Kultúra, szöveg, narráció. Orosz elméletírók tanulmányai*, szerk., KOVÁCS Árpád, V. GILBERT Edit, Pécs, 1994, 16-43, 57-185.

KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, *Intertextualitás: létmód és/vagy funkció*, It, 1995/4., 495-541.

5. A hermeneutika tárgya, fogalma és kutatási irányai

R. E. PALMER, *A hermeneutika hat modern meghatározása* = *A hermeneutika elmélete*, FABINY, 77-88.

Wilhelm DILTHEY, *A hermeneutika keletkezése* = W. D., *A történelmi világ felépítése a szellemtudományokban*, Bp., 1974, 469-494.

Peter SZONDI, *Bevezetés az irodalmi hermeneutikába*, Bp., 1996. 5-21., 148-181.

- Walter BENJAMIN, *A műfordító feladata* = W. B., *Angelus novus*, Bp., 1980.
 Hans-Georg GADAMER, *Igazság és módszer*, Bp., 1984, 88-107, 191-259, 370-388.
 Hans-Georg GADAMER, *A szó igazságáról.* = H-G.G., *A szép aktualitása*. Bp., T-Twins, 1994. 111-142.
 E. D. HIRSCH, *A jelentés és a jelentőség újraértelmezése = A hermeneutika elmélete*, FABINY, 319-342.
 Paul RICOEUR, *Struktúra és hermeneutika* = P. R., *Válogatott irodalomelméleti tanulmányok*, Bp., 1999, 9-33.
 KULCSÁR SZABÓ Ernő, *Műalkotás – szöveg – hatás*, Bp., 1987, 425-449.

6. A fikcionálás és olvasás stratégiái

- Hans Robert JAUSS, *A költői szöveg az olvasás horizontváltásában* = H. R. J., *Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika*, 320-372.
 Wolfgang ISER, *Az olvasás aktusa. Az esztétikai hatás elmélete = Testes könyv I.*, szerk. KISS Attila Atilla/KOVÁCS Sándor s.k./ODORICS Ferenc, Szeged, 1996, 241-264.
 Wolfgang ISER, *A fikcionálás aktusai = Az irodalom elméletei IV.* szerk. THOMKA B., Pécs, 1997, 51-84.
 Paul RICOEUR, *A szöveg és az olvasó világa* = P. R., *Válogatott irodalomelméleti tanulmányok*, 310-352.

7. Dekonstrukció, kultúraelmélet, feminista kritika

- Friedrich NIETZSCHE: *Retorika.* = Az irodalom elméletei IV. Pécs, Jelenkor Kiadó, 1997. 5-49.
 Paul de MAN, *Szemiológia és retorika = Szöveg és interpretáció*, BACSÓ, 115-128.
 Jonathan CULLER, *A dekonstrukció* = J.C., *Dekonstrukció*, Bp., 1997. 117-153.
 Harold BLOOM, *Költészet, revizionizmus, elfojtás*, Helikon, 1994/1-2., 58-76.
 Stephen GREENBLATT, *A kultúra poétikája*, Helikon, 1998/1-2., 44-58.
 Hayden WHITE, *A történelmi szöveg mint irodalmi alkotás* = H. W., *A történelem terhe*, Bp., 1997, 68-102.
 Elaine SHOWALTER, *A feminista irodalomtudomány a vadonban*, Helikon, 1994/4.

AJÁNLOTT IRODALOM:

Szakirodalom

- Terry EAGLETON, *A fenomenológiától a pszichoanalízisig*. Bp., Helikon 2000. 53-133.
Bevezetés a modern irodalomelméletbe. Összehasonlító áttekintés. Szerk.: Ann JEFFERSON-David ROBEY. Bp., Osiris, 1995. A vonatkozó fejezetek.
 BÓKAY Antal, *Irodalomtudomány a modern és a posztmodern korban*. Bp., Osiris, 1997. 232-282.

Szövegek

- A posztmodern állapot.* Jürgen HABERMAS, Jean-François LYOTARD, Richard RORTY. Bp., Századvég Kiadó, 1993. 7-146, 179-213.
 Ludwig WITTGENSTEIN: *Filozófiai vizsgálódások*. Bp., Atlantisz, 1998.
 Jacques DERRIDA, *Nyelvészet és grammatológia* = J. D., *Grammatológia*, 1991, 53-114.
 ORBÁN Jolán, *Derrida írás-fordulata*. Pécs, Jelenkor Kiadó, 1994.
 Michel FOUCAULT, *A szavak és a dolgok*. Bp., Osiris, 2000.
 Roland BARTHES, *A szöveg öröme*. Bp., Osiris, 1996.
 Michel FOUCAULT, *A tudományok archeológiájáról* = M. F., *Nyelv a végtelenhez*, Debrecen, 1999, 169-200.
 Jacques LACAN, *Részletek a Hamlet-szemináriumból*, Thalassa, 1993/2. 17-28. vagy: *Pszichoanalízis és irodalomtudomány*. Szerk: BÓKAY-ERŐS.
 Sigmund FREUD, *A vicc és viszonya a tudattalanhoz* = S. F., *Esszék*, Bp., 1982.

- Hans-Georg GADAMER, *Szöveg és interpretáció = Szöveg és interpretáció*, szerk. BACSÓ Béla, Bp., é. n., 17-42.
- Hans-Georg GADAMER, *Az „eminens szöveg” és igazsága = H.-G. G., A szép aktualitása*. Bp., 1994, 169-201, 227-266.
- Paul RICOEUR, *A bizonyítás problémája Freud pszichoanalitikai műveiben*, Pompeji, 1991/2., 93-114.
- KULCSÁR-SZABÓ Ernő, *Történetiség, megértés, irodalom*, Bp., 1995.
- KULCSÁR-SZABÓ Ernő, *A nyelv mint alkotótárs. Nyelviség és esztétikai tapasztalat. = K.Sz.E., Beszédmód és horizont. Formációk az irodalmi modernségben*. Bp., Argumentum, 1996. 288-310.
- BODNÁR György, *A művészregény mint az intertextualitás korai formája*, Literatura, 1991, 224-238.
- KULCSÁR-SZABÓ Ernő, *Beszédmód és horizont. Formációk az irodalmi modernségben*. Bp., Argumentum, 1996.
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Az irodalmi mű alaktani hatáselméletéről = SZ-M. M., Minta a szönyegen”. A műértelmezés esélyei*. Bp., Balassi Kiadó 1995. 24-67.
- Jurij LOTMAN, *A kultúrák kölcsönhatásának elméletéhez*, Kultúra és közösség, 1989/6., 3-14.